

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Fűvészkert utca 1080.</p>
--	---	--

A háromnapos ünnep.

A főtiszteletű egyházkerület becses figyelmébe.

Itt divatozik a szatmári és a szomszédos m. ugocsai egyházmegye néhány kisebb rendű egyházában; nagy kiterjedésű egyházkerületünkben, de talán az egész magyarországi ref. egyház kebelében másutt sehol. A reformáció nem tudta megszüntetni; nem vezett el a lefolyt hosszú idővel; átnyult egész idáig mi hozzánk is s mint sok más kiirtani való, kiirtásra vár. Pedig mint Tóth S. ur történelmi följegyzéseiből látjuk, egyházkerületi gyűléseink, a konvent és részleges zsinataink fáradoztak e rossz szokás megszüntetésén. Észrevették a bajt korán, hoztak megszüntető végzéseket s midőn — daczára ennek — egyfelől meg kellett értnünk, hogy ama rendeleteknek még ma sem lett mindenütt foganatja, — másfelől meg azt látjuk, hogy míg a szoboszlói, nánási tekintélyesebb egyházainkban a harmadik nap ma már megszűnt ünnep lenni,*) itt néhány kisebb egyházban még ma is meg van; semmi esetre sem a törvényhozó testületben kell keresnünk a hibát, hanem azokban, kiknek lágy eljárásán megcsorbult a határozat éle — az akkori időben élt lelkészek és eseperekben, kik a nép kegyét imigyen nem kockáztatván, a népet magokra nem haragítani okos dolognak tartották. A későbbi s jelen nemzedék természetesen az elévült törvénnyel semmit nem tehetett, a holtakon meg már nincs mit kereskednünk.

Igy maradhatott fen aztán mind e mai napig, egyebek közt a keéri ref. egyházban is, melynek pár hó óta lelkésze vagyok. Belépésemre csakhamar következett a pünköszt, nem tehettem a 3-dik nap megszüntetésére semmit, eszélytelen eljárás is lett volna annyival inkább, mert a pataki főiskola nem ügyelve a zsinati törvényre, elküldé 7. osztálybeli legátusát. De hát a karácson még messze van, addig meg lehetne a bajt orvosolni s én nagyon szeretném

*) Érdekes volna tudni, hogyan és mikor szakadt vége ott a háromnapos ünneplésnek.

egyházamat — hiszem, hogy többi lelkésztársaim is a magokét — felszabadítani e szokás nyüge alól, visszaadni évente azt a 3. napot a dolgozni akarónak, a községnek, mely anyagilag, gazdálkodásában vall annyi kárt, a megnyit egy nap dolgozhat, melyet — mint a tapasztalás mutatja — sokszor utána pótolni sem lehet.

Ez a háromnapos ünneplés katolikus maradvány, melylyel maga a katolikus egyház is rég szakított. Sem isteni, sem emberi törvények nem kívánják, a protestantismus álláspontján pedig türhetetlen rossz szokás; olyan különös valami, melyhez hasonlót életemben, jártomban keltemben soha sehol sem láttam. Olyan furcsán visszatepszik az nékem, mikor a nábrádi református ember szánt, a keéri meg ünnepel s az egy legatio alatt egyesített két falu közül, az előbbi ünnep második napján elbocsátja, kifizeti a legatust, az utóbbi pedig a harmadik napon is igénybe veszi szolgálatát s a nép kedvéért a pap is ünnepleni kénytelen. Sok dölyf, lelki kevélység, álkegyesség, vallásbeli tévely csirája rejthetik abban a harmadik napban. De megzavarja főképp az egyetemes ref. egyház ünnepeinek egyöntetőségét s az a nagy erő, mely az egyformaságban rejlik, mely a nagy kath. egyházat tengeren túl, szárazon innen szilárdul összetartja, ez az erő mutatja legjobban a mi szerté ágazó eljárásunk erőtelenségét, hiányait. A svájci és németországi reformátusoknál a sátoros ünnepeket egy napra — a hetedik napra szorítva találtam s mi a helyett, hogy ehez közelitenénk, ezt meghonosítani s a „keresztyénség lélek és élet“ sokszor hangoztatott elvét megvalósítani igyekeznénk: egyes egyházainkban — a valláserkölcsei s gazdasági élet határozott kárára — ilyen kiváltságos ferdeségeket elnézünk, megengedünk.

Nem hiszem hogy volna, ki a rossz szokás megszűnését ne óhajtana — ezt mutatja a Nagy E. lelkésztársunk felszólalása is. Bizonyára sokan vannak mások is, kik a megszüntetés módozataival foglalkoztak, sőt épen itt e mi egyházmegyénkben egyik lelkésztársunk a maga erejétől — a maga nagy kárára — bele fogott, nem harangozta-

tott a harmadik napon. Kik ezt eszélyes eljárásnak nem tartjuk, csak vártunk, nem tudván, hogyan kezdjünk. Sajnos, hogy nincsenek lelkészi köreink, értekezleteink, hol az ily dolgokat kölcsönösen megbeszélhetnők, együttesen felléphetnénk. Elszigetelten élünk, irigyelve nézzük a debreczeni kört, midőn hasznos működéséről olvasunk. De most már a Tóth Sámuel junius 25-diki közleménye után nincs mit haboznunk; látjuk, hogy az egyházkerület zöld asztalára kell tennünk az ügyet, ott zörgetnünk. „Keressétek és megtaláljátok, — a kereső megtalálja a mit keres“ azt mondja a Krisztus.

Én a magam részéről, hiszem hogy többi lelkésztársaim nevében is teljes tisztelettel ajánlom a főt. egyházkerület figyelmébe ezen mi nagy bajunkat. Lássá meg és szüntesse meg minden további mozgalom és egyetemes felszólalás nélkül. Adja ki véleményezés végett a vasárnap-ügyi bizottságnak, vagy a mi még jobb lenne, ha lehetséges, ujtson fel egyet régi határozatai közül, p. az 1796. junius 17-iki 5. számot most legközelebbi gyűlésén; tegye kötelességévé az esperesek és lelkészeknek, hogy azt fogantatosítsák; hogy valahára az egyöntetűség kedvéért szünjenek meg immár a háromnapos ünnepek. Egy kis feljajdulás és minden kellemetlenség nélkül a műtét nem esik meg most sem; de lesz törvény, lesz rendelet, melynek vértje alá a bántalmak alól elvonulhassunk. Az új törvénykönyv, az ujjászervezés különben is sok olyat hozott létre, mit a nép nem szívesen fogadott és mégis az erély életbe léptette s gyülekezeteink, mint engedelmes jó protestáns nép csendes zugolódással teszik azt. Ez az idő lesz a legalkalmasabb.

Ki itt jár kél a nép közt — a háromnapos ünnepek helyén, látja, hogy az a harmadik napi szünet mindnyájunkra káros; a nagy résznek teher, mely ha dolgozni nem megy is, csak azért teszi, hogy botránkozást ne keltessen; a kisebb rész előítéletből ünnepel — mint a katolikusok urnapján: fél az Istentől, ahoz a naphoz kötött babonás hittől, átoktól; csak nagyon kevés — egy-két lélek az, a ki áldozata lenne a harmadik napnak. Ha felülről jó a megszüntető rendelet, a nagy rész megkönnyebbülve lélelzik fel s örömmel megy ki a munkára; a kisebb rész feloldva érzi magát a nap félelme alól, — az egyházkerület vette lelkére azt; az a néhány lélek pedig s az egész gyülekezet bele törődik lassankint. Ha azonban az egyházkerület ez ügyben nem határoz, e kirívó ferdeség élni fog továbbra is s a lelkész jut és marad a legkellemetlenebb helyzetbe, melyből kimenekülni akarva, oktalan lépésével talán egy egész élet keservét zudítja fejére. Ez egyházak közt sok van olyan, hova eddig pataki 6—7. o. tanulók jártak s ha most már, a törvényre mit sem ügyelve, azokat a kis diákokat továbbra is kikérjük, teszünk mi magunk is törvénytelen dolgot, csinálunk ma-

gunknak 3 napi remegést; ha nem kérünk legatust, az ünnep mind a 3 napjával reánk marad s az esetleges temetést nem is számítva jutunk abba a helyzetbe, a mikor majd 8—10 nap alatt ugyanannyi predikációt kell tartanunk, minek lelkiösmeretesen megfelelni az ilyen közönséges magamféle ember elégtelen; ha végre a lelkész a maga fejétől harmadnap nem harangoztat, előáll a legnagyobb baj, a békételesség.

E bajoknak kitéve azt a néhány szolgáját nem hagyhatja tovább az egyházkerület s bizonyára lesz kegyes meglátni, meghallgatni minket s megszüntetni rövid idő alatt a mi nagy bajunkat.

Hisszük, reméljük s elvárjuk a bölcs atyáktól.

1884. július 24.

Kiss Bertalan,
keéri lelkész.

Az élet utja az „apostolok tanításai“ szerint.

(Vége.)

„4. §. Fiam, gondoldj éjjel és nappal arra, a ki néked szólja az Isten beszédét; tiszteld azt, mint az urat. Mert a hol az Ur beszéde van, ott maga az Ur van. Keresd minden nap a szentek (az igaz keresztyének) orcáját; azért, hogy az ő beszédek által megújittass.“

„Ne örülj az egyenetlenségnek, de engeszteld ki azokat, a kik veszekednek. Légy igazságos ítéleteidben. Ne tekints a személyre, se pártra, midőn arról van szó, hogy valakit hibáiért megfedj. Ne légy ingatag érzelmeidben (a keresztyének hibái felett hozandó ítéletedben).“

„Ne légy azok közül való, kik megnyitják kezeiket, hogy vegyenek, de a kik azokat bezárják, midőn arról van szó, hogy adjanak. Ha van miből alamizsnát adni: adj kezeidből büneid bocsánatjáért. Ne tétovázz az adásnál és adj zugolódások nélkül; mert te ismered a dicsőséges megjutalmazót, a ki neked kárpótlást ad. Ne taszitsd el azt, a ki szükségben van; hanem részesítsd testvéredet mindabban, a mivel birsz és ne mond, hogy az csak a tiéd. Mert ha egyenlő részetek van az elveszhetetlen dolgokban, mennyivel inkább közösből kell hogy birjátok a veszendő dolgokat.“

„Ne vond el kezedet fiadtól, se leányodtól; hanem tanítsd őket ifjuságuktól fogva az Isten félelmére. Ne parancsolj bosszúsággal szolgálóknak, vagy szolgálóknak, kik reményöket ugyanazon Istenbe vetik, mint te, hogy meg ne szünjenek félni az Istent, a ki mindenek felett van. Mert Isten, az ő hívásában, nem tekint a személyek látszatára; hanem azokat hívja, a kiket a lélek előkészített. És ti szolgák legyetek engedelmesek, tisztelettel és félelemmel a ti uraitoknak, mint az Isten képviselőinek. Utálj minden tette-tést és mindazt, a mi az Urnak nem tetszik. El ne hagyd az Ur parancsait, hanem őrizd meg azt a mit vettél, a nélkül, hogy valamit ahoz adj, vagy belőle elvégy. Vald meg hibái-

dat a hívők gyülekezetében és ne menj az imára rosz lelkiismerettel.“

„Ime ez az élet utja.“

Az 5-dik §. a „halál utját“ írja le, hosszasan előszámlálván a testiség, az Isten törvénye által kárhoztatott cselekvényekből, vagy mulasztásokból folyó vétkek gyümölcseit. A 6. §. buzdítja a keresztyéneket a hűségre; és megtiltja a bálványoknak szentelt hus evését.

Azután jön a kézikönyv ezen „erkölcsi része“ után egy második rész, az „egyházi rész,“ melyben a tárgyak táblázata ez:

A 7. §. tárgyalja a bémerítést, a 8. §. a böjtöt és imát, a 9. és 10. §. a szentvacsorát (minden czélzás nélkül a testi (réelle) jelenlétre. A 11—13. §. az apostolokról (utazó evangyélisák) és a prófétákról (ihletettnek tetsző predikálók) szólnak, és számos utasítást adnak az Isten igaz szolgálait illető tisztelet és ellátásuk módjáról, és a hamisaknak megkülönböztetéséről, hogy azokat eltávolítani lehessen. A 14. §. a hívők gyülekezeteit tárgyalja, a 15. §. szól a püspökök és diakonusok szerepéről és választásáról, kik rendezkednek s már igyekeznek a prófétákat és doktorokat (katekhetákat) helyettesíteni. Végre a 17. és végső §. beszél az új-szövetség szerint, az Antikrisztus eljövételéről s az Ur visszatéréséről és a halottak feltámadásáról.

A gyűjteménynek e második része nem szolgálhat egyenesen a mi épülésünkre; hanem reánk nézve nyomatékos történeti értéke van és a legtanulságosabb világot vet azon egyháznak tanítmányaira, fegyelmére, isteni tiszteletére és berendezésére (organisation), a mit „régicatholica egyház“-nak neveznek, — azon egyháznak, melynek a jelenbeni protestáns községek távolról sem teljes másolatai, de a melytől a római katolika egyház még érezhetőbb módon eltávolozott, daczára a változhatlanságra való hivatkozásainak. — Később talán vissza fogunk térni az Apostoli Instructiók ezen második részére.

* * *

Eddig a Semaine Religieuse, mely még ez ideig az épen most érintett második részt nem közölte. Ha közölni fogja, lefordítván, nt. szerkesztő urnak átszolgáltatom.

Meg kell jegyezmem, hogy a fordítás néhol azért oly merev, mert a cikk minden szavait nagyon fontosnak tartván, erősen szóról-szóra igyekeztem fordítani, a mit pedig a feszes francia nyelv nem könnyen akart megengedni.

Kis-Marja, 1884. július 10.

Könyves János,
ref. lelkész.

Nyílt válasz a nyílt levélre.

Szives készséggel válaszolok nagytt. Nagy Sándor, ágyai lelkész urnak e becses lap 25-diki, tehát legközelebbi számában hozzám intézett nyílt kérdésére. — Nem tartom nehéznek az ügyet s így a választ könnyen meg is tudom írni s csak az teszi rám nézve kissé kényessé a dolgot, hogy nevezett nagyttiszteletű ur engem ezen ügyben való véleményadásra legilletékesebbnek, holott ebben bárki is

épen olyan illetékes lehet, mint szerény önmagam. — Saját véleményemet mindenestre őszintén előadom.

Törvény, vagy valamely superintendentiális végzés ezen casuistikus esetre direkt és positiv utasítás alakjában tudomásom szerint is csakugyan nem rendelkezik, de az egyházi és a polgári törvény e kérdés körül járó intézkedéseiből, főleg pedig a gyakorlati életből, tehát a szokásból lehet oly szempontokat abstrahálni, a melyek alapján egészen jól megoldhatjuk a szóban forgó kérdést.

Az ágyai tanítók tehát „otthon zugolódtak a miatt, hogy ők egy rendesnél jobb stólatól elestek.“ Ez a kérdésnek sarkpontja, illetőleg az a kérdés, hogy ki illetékes az elhunyt özvegy nőnek eltemetésére, az ágyai lelkész és tanítók, vagy azon, előttem ismeretlen nevű helynek lelkésze és tanítói-e, a hol ama nő meghalt? De hát honnan eredhet ez illetékességi kérdés fölötti vita? Talán a Geleji Katonaféle XXI. kánon alapján, mely azt mondja, hogy óvakodni kell attól, hogy valaki sarlóját a más buzájába vágja, úgy értelmezvén persze e kánont, hogy a mi buzánk az a halott, ki egy más gyülekezetben hal el?! Ha azonban e kánon mellé oda állítjuk újabb egyházi törvénykönyvünk 117. §-át, mely szóról-szóra ezt mondja: „a lelkészek a hivatalos teendőket csak saját egyházuk kebelében végezhetik; más gyülekezetben csak akkor, ha azoknak teljesítésére őket az illető lelképásztor megbizta vagy felhatalmazta;“ ha e mellett tekintetbe vesszük a közegészségügy rendezésére vonatkozó 1876. XIV. t. cikk 113. §-át, mely így szól: „minden halottat a törvény által, vagy a szabályrendeletileg kitűzött időben el kell temetni s ez rendszerint azon községi területén eszközlenő, melyben a halál bekövetkezett;“ továbbá, ha egészen a gyakorlati élet, a szokás szempontjából vesszük vizsgálat alá ez ügyet: én előttem teljesen tisztán áll a kérdés. A halott temetése hivatalos teendő s a mennyiben azon özvegy nő holtteste csakugyan nem szállított haza Ágyára, amaz idegen hely lelkésze és tanítói lettek illetékesek eltemetésére. Nagytt. Nagy Sándor ur tehát az idézett 117. §. értelmében helyesen járt el, mikor működésére az illetékes helyen beleegyezést kért, mert csakis azután vehetett részt a temetési szertartások teljesítésében, miután ezt megnyerte. Ugyanez áll nagyon természetesen az ágyai tanító urakra nézve is, vagyis ők a zugolódáson kívül csak azt tehetik még meg, hogy pör útján kiviszik a holttest exhumáltatását, hatósági engedély mellett haza szállítatják azt Ágyára s akkor aztán még fungálhatnak fölötte.

A mi már a dolog egészen gyakorlati oldalát, vagyis a szokást illeti, én lelkiösmeretesen tanulmányoztam péld. a Debreczenben igen jól vezetett anyakönyveket, de valamely olyan esetet, a minőt az ágyai tanító urak óhajtanak provokálni, még egyáltalában nem láttam azokba bejegyezve. De nem is láthattam, mert hiszen az idegen illetőségű halottakat, ha ugyan hatósági engedéllyel el nem szállítják, mindig és mindenütt az elhalálozási hely illetékes közegei szokták eltemetni, legyen az a halott gazdag, vagy szegény. Jog az, mert más idegen nem sarlózhat a mi földünkön, de meg kötelesség is, a keresztyén szeretet szent kötelessége. — Ugyan kérdezzék meg magokat az ágyai tanító urak, ragaszkodnának-e szigoruan jogukhoz stálálnának-e valami jogsérelmet abban, ha egy ágyai koldusasszonyt másutt temetnének el?! De meg lehetséges volna-e az ilyen jogot

minden esetben, tehát például akkor is érvényesíteni, ha országunk egyik határszélén fekvő egyházközség valamely tagja valahol az ország másik határszélén találna elhunyni?! Gondoljunk csak kissé arra is, micsoda eredményekre vezethetne egy ilyen praxis?! Szerintem tehát semmi jogsérelem nem történt, mert — emphaticé ismételem az elmondottakat, — egyedül amaz, a nyílt kérdésben meg nem nevezett hely lelkésze és tanítói voltak illetékesek a temetés végezésére; nagyt. Nagy Sándor ur, beleegyezést nyervén arra, szintén jó lelkiösmerettel működhetett ottan, de ugyanő és az ágyai tanítók csak akkor lettek volna egyedül illetékesekké, ha a holttest haza szállított volna eltemetés végett Ágyára, a mit pedig a hatóság a jelen körülmények között, — mindnyájan tudjuk, miért? — aligha engedett volna meg.

A dolog praktikuma különben, hogy ezen egyszerű ügy kapcsában tájékoztatólag már mindent elmondjak, azon esetben, ha a holttest haza szállítatik Ágyára, az lett volna, hogy az elhalálozási hely lelkésze beírta volna sz á m nélkül a maga gyülekezeti halotti anyakönyvébe a halálozást; a temetés helyének rovatába Ágyát, az észrevételek rovatába pedig azt jegyezvén be, hogy a holttest ennyi meg ennyi számu, ilyen vagy ilyen hatósági engedély mellett Ágyára szállítottatott át. Ezen esetben aztán az ő kötelessége főként csak ezen anyakönyvi bejegyzésre terjedt volna, míg az ágyai lelkész sz á m m e l l e t t jegyezvén be a halálozást és az észrevételek rovatába a hulla átszállíttatását, itt végeztetett volna el. az á g y a i a k e g y e d ű l i i l l e t é k e s s é g é v e l, az egész temetési szertartás.

Még csak néhány szót, mely már nem tartozik a dolog érdemére, de a melyet én semmiképen sem tudok elhallgatni. Jó volna, ha ott Aradmegyében is oda működne már a lelkész urak, hogy a temetés tétessék minél egyszerűbbé és egyszerűségében annál meghatóbbá. Ugyan mire való volt az a tömérdek szertartás, az a könyörgés, az az óralás, az a bucsuztatás és az a sirbeszéd?! Hiszen mindazoknál többet ért, mert szebb lett volna egy halotti imádság, mint a melyben különben is beszélhetünk a halott életéről, jelleméről, tetteiről is sokat, ha ugyan azokat imádság hangján, nevezetesen Isten dicsőségének, hatalmának, kegyelmének és szeretetének fényében tüntetjük elő. Elérkezett már annak ideje, hogy végképen eltöröljük azt a sok halotti szertartást s bizony érdemes dolog volna e tárgyról hirlapilag is eszméket cserélnünk.

Csiky Lajos.

Esperesi székfoglalás.

A nagyszalontai ref. egyházmegye f. 1884. július 31-én N.-Szalontán tartott közgyűlésén Szél Kálmán az esperesi széket következő beszéddel foglalta el.

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Ezen reám nézve ünnepélyes perczen, midőn a nagyszalontai ref. egyházmegye megtisztelő bizalma, az esperességre hív; legyen megengedve, hogy lelkem őszinteségével szóljak; s így jelentsem ki, hogy sok töprengés és önmagammal való hosszas tusakodás után jutottam el a kötelességérzet azon magaslátára, hogy az egyházmegye ezen megtisztelő bizalmát, feltétlenül kötelező parancsszónak vegyem!

És ezt nem szóvirágként mondom, nem is álszerénységből, hanem lelkem igaz meggyőződésekepen.

Ide s tova egy negyedszázada, hogy ezen egyházmegyében a lelkészi pályán szolgálók, s több mint husz éve, hogy az egyházmegye megtisztelő bizalma előbb mint levéltárnokot és aljegyzőt, majd mint főjegyzőt, tanácsbíró, papi gyámintézeti pénztárnokot alkalmazott s én gyenge erőmhöz képest a közügyet szolgáltam; úgy hogy főként megrendült egészségi állapotomban méltán megkivántam, — a kötelességérzet megsértése, a lelkiismeret vádja nélkül joggal kereshettem, — mint ezt magánkörben ismételve ki is fejeztem: a nyugodalmat. S ime e ponton talált, mint rokant katonát a disz-tüz: az esperességre megválasztás. — De mert kötelességérző voltam mindig: érzem, hogy még ilyen előzmények után is, főként állásomban, az egyházmegye megtisztelő bizalmát egyszerűen visszautasítanom nem illik, erkölcsileg nem szabad.

Engedelmeskedem tehát az egyházmegye akaratának, s habár rövid időre is, elfogadom az esperességet, de azon határozott kijelentéssel, hogy az egyházmegye minden alkotó tagja segédkezet nyújt nekem az esperesi hivatal teendőinek végzésében; a törvényes rend fentartásában, az egyház és iskola ügyeinek előre vitelében; és ha belátnám, hogy még így sem képes az én gyengeségem megfelelni az esperességnek: kegyes leend az egyházmegye, hozzá bármikor intézett lemondásomat elfogadni.

De midőn ilyen kijelentéssel magamat az esperességre felajánlom, ne méltóztassék tőlem u. n. programbeszédet várni, az én meggyőződésem szerint is „a szó a tett halála,” pedig én tenni szeretnék; és épen ezért és mert érzem erőim fogyatékos voltát, a nt. egyházmegyei közgyűlés szives elnézését és buzgó pártolását kérem.

Kérem ezt első sorban egyházmegyénk mélyen tisztelt gondnokától; ki bár miniszterelnöki halmozott teendői miatt gátolva volt is ezen gyűlésen való megjelenésben, de az a sokoldalú és buzgó tevékenység, melyet 29 éves egyházmegyei gondnokságában tanusított, az egyház és iskola iránti, azaz igaz és meleg érdeklődés, mely a kormányelnöki magas állásban is talált időt és módot, az egyházi és iskolai szerény ügyek, bölcs tanácsal való vezetésében; ez bátorít fel engemet kérni ő nagyméltóságát, hogy új állásomban bölcs tanácsával vezérelni, támogatni, s egyházmegyénk érdekében, magas pártfogásában részesíteni sziveskedjék.

Jóakaratu támogatását, nagybecsű közreműködését kérem a mélyen tisztelt egyházmegyei tanácsbírói karnak! Ez azon régi gárda, melynek sorában az egyházmegyei közügyet 2 évtized óta szolgálom, melynek új tagjait az egyházmegye közügyei iránt érdeklődők közül felnövekedni láttam; lelkem egész bizalmával kérem önöket, egyházmegyénk ügyeinek vezetésében legyenek tanácsadóim, pártfogóim és hű segítőim!

Támogatását és buzgó közreműködését kérem a lelkészi karnak, tisztelt polgártársaimnak! Az újabb időben ismételve hallottuk, hogy a ref. papság nem érzi át hivatása magasztos voltát; olvastuk, „pernicies tua in te ipsum.”

Nt. egyházmegyei gyűlés! a legtávolabbról sem lehet hivatásom, e helyen ezzel a panaszos itélettel foglalkozni; de azt igenis állítom és hiszem, hogy önök is osztják azon nézetemet, miszerint a ref. pap — mint a világ legközelebb hivatalnoka — szerény, sőt nyomott és a mindennapi szük-

séggel küzdő anyagi helyzetében csakis akkor felelhet meg nehez, de szép hivatásának: ha igaz kötelességérzet, szorgalmas és buzgó munkásság, pontosság és rendszeret és erkölcsi jó példaadás által igyekszik hasznossá tenni magát, s közhasznúvá munkásságát. Ha ez az elv, ez a férfias elhatározás vezérel pályánkon: sikeresebb lesz a munka, kevesebb a baj és nemes a pályabér.

Hasonlóul támogatását, buzgó közreműködését kérem és várom az egyházmegyei tanítói karnak! A mai kor egy téren sem fejt ki olyan lázas tevékenységet, mint az oktatásügy terén; törvényhozás és társadalom, állam és felekezeti, vetekedve igyekeztek nemzedékek mulasztását helyrehozni, kijavítani; de hogy az eredmény arányban álljon az erőfeszítéssel és áldozattal, erre nézve legtöbbet tehet az igaz és jó tanító; ki hivatásának élve tanít és nevel, nem keresi a látszatot, nem elégszik meg a pusztán legalismussal, hanem mint igazi értelem fejtő, értelem nemesítő és jó példaadó hat és munkál nemes és hű odaadással. Ebben az irányban kérem én ki az önök munkásságát; ebben az irányban várom el az önök buzgó közreműködését; meggyőződve lévén, hogy az ilyen munkától nem maradhat el a siker, az áldás sem az erkölcsi, sem az anyagi téren.

Végül jóakaratu támogatását s buzgó közreműködését kérem egyházaink előljáróinak, presbyteriumainak! Az újabb egyházi törvények jelentékenyen kiszélesítették úgy az egyes egyháztagok, mint az egyházi előljárók jogkörét; de igen természetesen, mint minden joggyakorlása, úgy ez is, megfelelő kötelesség teljesítésével jár; felkérem azért az egyházak előljáróit, presbyteriumait, hogy már állásukból folyólag is legyenek a törvény és törvényes rend hű őrállói, a vallásos buzgóság, az erkölcsi tisztaság és a józan felvilágosodás fejlesztői, példaadói; s minden, ez irányu törekvésben legyenek gyámolóm, támogatóim.

Midőn így, az egyházmegye megtisztelő bizalmát megköszönve, magamat a nt. közgyűlés jóakarataiba ajánlom s gyenge erőmre Isten segedelmét és áldó kegyelmét kérem: köszönetemet nyilvánítom nagy. elnökünk Nagy Dániel urnak, ki mint esperessége folyamán, úgy arról lett lemondása óta is buzgó odaadással vezette egyházmegyénk ügyeit, s kérem őt, hogy az esperesi hivatalba leendő beigtatásomig azokat továbbra is vezetni méltóztassék. Sőt tovább megyek és kérem őt, hogy ne vonuljon félre egyházmegyénk ügyeitől; ő a kipróbált munkás legyen nekünk tanácsadóink, legyen egyházmegyénknek tanácsbírája.

Alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegyei gyűlés.

Az alsószabolcs-hajduvidéki ref. egyházmegye július 16-án tartotta meg ez évi rendes közgyűlését, melyen új gondnoka gróf Degenfeld József, elnöki székét elfoglala. — Főbb pontjai következők valának:

1. A gondnok 1000 frt alapítványa, 600 frt a lelkészgyámoldának, 400 frt a tanítói gyámoldának — esperes által bejelentetett. E szép alapítványért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott.

2. Lelkészjelölő bizottsági tagokká választottak 1884-re Pákozdi Lajos, Lengyel Imre, Czeglédi Lajos tanácsbírák rendes, Bakoss Gábor, Kálmán Lajos, Osvárt Ferencz tanácsbírák póttagokká.

3. A közalapra tett ajánlatok helyben hagyattak. Egy évi összeg 4663 frt 60 kr és 694 frt 60 kr alapítvány. — Az 1883. évi részletből befolyt a gyűlés idejéig 3524 frt 54 kr, és 659 frt 60 kr alapítvány; hátrány 1139 frt 6 kr járulék s 35 frt alapítvány. A hátrányok — számuk ugyan a jelentés óta is apadt — megsürgettetek.

4. Egyházmegyénk neve a sok név közül, egy indítvány folytán, megállapított. — Hogy se „hajdu ref. egyházmegyének,” se „hajdu-kerületinek” ne hivattassunk, megállapított a régi név eképen: „Alsószabolcs-hajduvidéki reform. egyházmegye!” Elég hosszú név ugyan, de a történeti mult s a kapcsolat ezt követelik. Felkéretnek az egyházkerület és társegyházmegyék, hogy eként megállapított nevünket vegyék tudomásul.

5. Tárgyaltattak a közalaphoz segélyért folyamodó egyházak kérvényei. Dorog évi 300 frt, Csege mint missiói állomás évi 300 frt, Ábrány és Mártonfalva leányegyházak évi 100—100 frt, T.-Eszlár a Tisza árja által kétféle szakítatása folytán két külön iskolát kénytelenítettven fentartani: évi 150 frt segélyre, Acsád egyszer s mindenkorra 427 frt adományra ajánlatnak. 4663 frtból tehát 1377 frtot venne igénybe egyházmegyénk — és pedig ebből is csak 950 frtot állandóan s így 3000 frton felül ád évenként a gyengébbek segélyezésére. Azt hisszük, hogy az intéző bizottság tekintettel lesz egyfelől az általunk nyújtott összegre, másfelől a folyamodók felhozott s alapos indokaira.

6. Közpénztárunk 3983 frt tőkével átadatott az eddigi pénztárnok keze alól az új pénztárnoknak. — Bakóci János méltán megérdemli az elismerést a tanusított buzgalomért, melylyel e pénztárt 12 éven át kezelte, megkészsereződven keze alatt az átvett bevéendőség.

7. Lelkészgyámintézetünk számadása felől tett jelentés méltán örömmel fogadtatott. Ma már 300 frt segélyt ád az özvegy vagy árva családnak s 21993 frt 28 krral rendelkezik. Épen e gyűlést megelőzőleg tartott lelkészértekezleten olvastuk fel gyámoldánk pénztárnokától ez intézmény 40 éves történetét; reméljük, hogy ha nyilvánosságra jön, sokan fognak tanulni belőle; azt mindenesetre, hogy „segíts magadon s az Isten is megsegít!”

8. Elvi kérdésben is kellett határozni. A csegei határon lakó kisujszállásiak és b.-ujvárosiak megtagadják az egyházi adót. A törvény 15. §-a kit-kit ott kötelezven adófizetésre a hol lakik, kimondatott, hogy a kisujszállásiak és b.-ujvárosiak is tartoznak Csegén fizetni.

9. A vándorgyűléseket úgy, a mint 1875-ben terveztük, be kell szüntetnünk. A teljes központosítás sem fogadtatott el, mérsékeltén abban lett megállapodás, hogy felváltva: Nánás, Böszörmény, Hadház, Szoboszló legyenek, mint központ gyűléstartási helyekül, mindig az elfogadó egyházak terhelhetése nélkül. — Debreczen is ajánlva volt mint igazi központ. De hát Debreczen nem hajdumegyei város, annál kevésbé alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegyebeli.

10. A földesi egyház most fogott temploma javításához. 22 ezer forint körül megy e költsége. Ezen gyűlésre beterjeszti lelkészlaka tervét s költségvetését is, azt is felépíti egybajjal. Szép! De hol olyan a vezető, mint Bakos Gábor lelképásztor, ki gyámintézetünket 1861 óta vezetve 2000 egynehány frtról, 1883 végeig 21000 frtra kezelte fel s hol oly nép lakik, kik közül egy: néh. Zákány Sándor 5400 frt értéket hágy az egyházra, hogy 10,000 frtra növelve,

egy tanítói állomást állíthasson az egyház: ott a haladás ha küzdelemmel jár is, de a győzelem nem maradhat el.

11. Az esperes betérjeszté egyházmegyénk photographiáját. Az évi látogatás a bajok mellett sok szépet tüntet fel. — Nevezetesen a valláserkölcsei élet emelése érdekében szükségesnek látná a lelkeszi állomások szaporítását; 11 oly lelkeszi állomásunk van, hogy egyre-egyre több esik 6000 léleknél. Természetes, hogy e nagy népességű helyeken csak egy-egy templom lévén: az isteni tisztelet gyakorlása sem lehet oly kielégítő, mint a kisebb helyeken. Mig ebben három század oltá nem haladt egyházmegyénk semmit, addig szép lendületet vett az iskola-ügy. — 1821-től, az egyházmegye jelen alakjában lett megalakulásától 1868-ig mindössze 3 tanítói állomás szerveztetett újból; 1868-tól 1884-ig 75-ről 104-re emelkedett számuk. Pedig még most is több kell, mert sok helyen tulnépesek az iskolák. — Az iskolázás is szépen emelkedett; 1868-ban 6476, 1884-ben már 9237 tanköteles volt iskolában, akkor tehát csak minden 14-dik, ma minden 10-dik lélek jár iskolába.

Bejelenté a sok szép adományt. Ezek összege az építkezésekre fordítottakon kívül 3068 frtra megy. Nánáson az árva-alap 5183 frtra szaporodott s évenként 360 frt fordítatik szegény gyermekek ruhával s könyvvel ellátására. Saápon Veress Károly szalontai építész, az általa 1862-ben bádagoztatott tornyot, most saját költségén újból festette; Szoboszlón néhai Nagy Sándor volt egyháztanácsnok 32 hold földet hagyott az egyháznak, 2—3 felsőbb tanuló — szoboszlói fiúnak 100—100 frtos ösztödijjül stb.

A gyűlést közebéd zárta be, hol az új gondnokra mondott felköszöntők természetesen az első helyet foglalták el. — Működésének kezdete valóban a legszebb reményekre is jogosítja egyházmegyénket s hogy nem csak szóval, de tettel is cselekedni óhajt, mutatja tudósításom első pontja fényesen.

Zs. S.

Könyvismertetés.

A magyar alkotmánytan és jogi ismeretek kézikönyve, polgári és elemi tanítóképezdek növendékei és tanítók számára. Irta Csiky Kálmán, jog- és államtudományok tudora s egyetemi magántanár. II. kiadás. Budapest, 1884.

A magyar kir. állam tulajdona.

(Vége.)

A 94. lapon a közösügyi quótáról elmondottakból azt olvashatja ki az ember, hogy Magyarország 1878. július 1-től nem fizeti a határórvidek után a 2%, praecipuumot.

A 97. lapon nincs világosan kifejezve, hogy a delegáció által megállapított közösügyi kiadásoknak Magyarországot terhelő része, csak épen a mennyiségre nézve nem képezheti többé kérdés tárgyát a magyar országgyűlésen.

Legtöbb észrevétel tehető a 41. §-ra, mely a vallásfelekezetekről s egyházakról szól. E §-nak 3. pontjában a helv. hitv. egyházkerületek élén álló egyházi főnökök superintendenseknek neveztetnek s csak zárjelben püspököknek, holott a debreczeni zsinat szentesített kánonai értelmében megfordítva lett volna helyes. E §-ban még több olyan állítás foglaltatik, melyet nem lehet szabatosnak mondani. —

Ilyenek: „A (helv. hitv.) egyházmegyék gyűléseinek, az esperes és segédgondnok elnökeite alatt, tagjai a papi és világi tanácsbírák.“ „Az egyházkerületi közgyűlés a püspök (itt már püspök!) és főgondnok elnökeite alatt az esperesekből, segédgondnokokból s a papi és egyházi rend választottaiból áll.“ „A magyarországi ág. ev. egyház négy kerületre oszlik, melyek mind egyikének élén egy superintendens és négy kerületi felügyelő áll.“

Ugyanezen §. 5. pontjára meg kell jegyezni, hogy a görög keleti egyház főpapjainak nem az 1791. 27. t. cz. adott ülést és szavazatot a főrendi házban. — Továbbá, hogy a királyt nemcsak az a jog illeti meg, miszerint megtagadhatja a gör. kel. szerb egyházi kongresszus érsek-jelöltjétől a megerősítést, hanem a kisebbség jelöltjét egyenesen érsekmetropolitává is kinevezheti.

Végül a 41. §. jegyzetének egy állítására teszünk még észrevételt. — 1848 előtt az 1791. 26. t. cz. értelmében a prot.-kath. vegyes házasságból származott fiugyermekek nem követték, hanem csak követhették protestáns apjuk vallását.

A hibák és fogyatkozások, melyekre a fentebbi észrevételek vonatkoznak, nagy részben csekélyebb jelentésűek ugyan, sem hogy az ismertetett műnek már kiemelt ajánló tulajdonságait ellensúlyozhatnák, mindazonáltal megvallja e sorok írója, hogy szerette volna ezen „Alkotmánytan“-t minden kifogáson felül állónak találni annyival is inkább, mert oly közönség használatára van rendelve, mely — nem lévén szakértő jogász-közönség — a hibákat kiigazítani maga bajosan lesz képes, ellenben — hivatásánál fogva — a hibás tanokat nagyon is elterjesztheti.

L.

Külföld.

Az egyetemes presbyteri gyűlések története, különös tekintettel a Belfastban tartott harmadik gyűlésre.

Magyarországi ev. ref. egyházunk 1882-ben tartott zsinatján 217-dik jegyzőkönyvi szám alatt elfogadván a tiszántuli egyházkerület azon intézkedését, a mely szerint ez bizottságot nevezett ki a külföldi presbyteri egyházak és a saját egyházunk közötti összeköttetés fentartására s a kinevezett bizottságot egész egyházunk képviselőivel bízván meg: a mennyiben igénytelen személyiséget is kitüntette azzal, hogy ha azon nemes munkát végezhető bizottság tagjai közé beválasztott, részéről hálás kötelességet vélek teljesíteni az által, ha lehetőleg részletesen ismertetem lapunk olvasóival a presbyteri világ Belfastban (Irhonban) tartott, immár harmadik egyetemes gyűlésének lefolyását. Egyáltalában nem tudom, hogy sikerül-e csak némileg is érdekessé tenni ezen leírást, de annyit mindenesetre érzek és tudok, hogy a vér élénken pezseg a test legnagyobb részében, a bágyatag, az elesett tagok is új életre buzdulhatnak fel az által. Tárgyam rendkívül érdekes s egyházunk minden egyes tagjának figyelmére teljesen méltó.

Mielőtt azonban a belfasti gyűlés lefolyásának ismertetéséhez kezdenék, jó szolgálatot vélek teljesíthetni az által, ha elmondom ezen egész ügy genesisét és eddigi történetét is, vagyis ha elbeszélésem, mint jött létre a presbyteri

egyházak szövetségét célzó mozgalom, mint tartatott meg az 1-ső gyűlés 1877-ben Edinburgban és a 2-ik 1880-ban Philadelphiában. Azon indokolatlan részvétlenséggel szemben, melylyel e nagyszerű mozgalmat magyar ev. ref. egyházunk legtöbb hirlapja fogadta, jó lesz fölcsendíteni még egyszer a multnak hangjait; sőt ha röviden teszem ezt, nézetem szerint valósággal szükséges munkát végeznek.

A) A presbyteri egyházak szövetségének eredete.

Egy, az egész presbyteri világot egybefoglaló egyetemes gyűlés tartásának eszméje nagyon régen, századokkal ezelőtt megszületett már egyházunk vezérlő férfiainak fejében, a mennyiben már Kálvin és vele együtt több reformátor is élénken vágyakoztak az után, de ama zavaros időkben tömérdek gyakorlati nehézségbe ütközvén a terv kivitele, elmaradt s csaknem három évszázadon át letűnt az az eszmék világának harczeréről. Letűnt igenis, holott tudta mindenki, hogy a presbyteri egyházakban egy szív és egy lélek lakozván, kellene lenni valamely közös gyűlésnek, melyben a különböző részek egysége előtünhetnék és tökéletesíthetnék, lényegesen hozzá tartozván ez a teljesen kifejlett presbyterianismus eszméjéhez. Körülbelül 1869-ben lépett föl az amerikai és a skót hittestvérek előtt mind világosabban azon tudat, hogy immár testet lehetne adni a régi jó eszmének s munkához fogtak néhányan, bármennyire hangzott is az ellenvetés, hogy az egész mozgalomnak nem egyéb a célja, mint a presbyterianismus dicsóitgetése, a honnan azt csak egy szekta gyűlésének s nem egyetemes értékű dolognak kell majd tartani. Nem vitatjuk a kérdést, mert lehet, hogy némelyeknek szemei előtt ilyen gondolatok is lebeghettek, de azt meggyőződésünk szerint állithatjuk, hogy azok, kik a presbyteri világ egyesülésének ügyében a legtöbbet dolgoztak, tisztán azon hit által vezéreltetve működtek, hogy ez egyesülés teljesen megegyezik az egyház igaz eszméjével és az egyház mennyei Urának szándokaival is. Jónak kell annak lennie, mert képes feikölteni a keresztyén testvériség szellemét, mert kiemel a szűk felekezeti korlátai közül, mert új reményeket és új vágyakozást teremt minden hívőnek testvériségére és az egész világnak Krisztushoz térésére nézve.

Több előzetes gyűlés tartatván, végre kiléptek az illetők a nyilvános tevékenység terére, a mennyiben 1875-ben Londonban konferenciát tartottak az ügy végleges eldöntése tárgyában. Huszonkét egyházból 64 küldött jelent meg e konferencián, mely kimondotta a presbyteri szervezeten levő egyházak egyesülésének szükségét és azt, hogy e végre minden három évben egyszer egyetemes gyűléseket kell tartani, melyek közül az első 1876. július havában Skócia fővárosában Edinburgban tartatnék meg. Bizottság neveztetett ki Dr. Blaikie, a skót szabad egyház edinburghi kollegiumi hittanárnak elnöklete alatt, melynek feladatává tétetett, hogy ezen első gyűlésre tegyen meg minden szükséges előkészületet. — A bizottság azonban kifejejtette számításából azon körülményt, hogy Észak-Amerika épen 1876-ban akarta megünnepelni függetlenségének százados évfordulóját, a melynél fogva aztán a bizottság kénytelen lett az első gyűlés idejét egy évvel későbbre, tehát 1877-re elhalasztani.

A gyűlés illetően elhalasztása egyoldalról igen kelle-

metlen dolog volt némelyekre nézve, mert például a rengeteg messzire fekvő Ausztráliából már utban voltak a küldöttek, kik meg is érkezvén, nem vehették szívesen a meglepő hírt, hogy hiában tették meg az óriási hosszú utat, — de másoldalról megvolt annak azon gyakorlati haszna, hogy jobban elő lehetett készülni a nagyfontosságú gyűlésre, a mi különösen az által történhetett meg, hogy az intéző körök közelebbi érintkezésbe léphettek az európai szárazföld református egyházaival is. E végből tehát küldötteket nevezett ki a fentartó bizottság azon megbizással, hogy keressék föl ezek szárazföldünk református egyházait s nyerjék meg ezeknek vezérférfiainak a nagy horderejű mozgalom számára. Dr. Blaikie, ki elejétől fogva mostanig lelkes ügyvivője, éltető szelleme ezen egész mozgalomnak, 1876. nyarán csakugyan megindult a fáradságos utra s másodmagával följárta Németországot, Csehországot, hazánkat, Olaszországot, Svájcot és Franciaországot. — Részletekbe nem mehetvén, de jól esvén minekünk megújítani a multak emlékeit, egyszerűleg hivatkozunk a Balogh Ferencz által szerkesztett „Evangyéliomi Protestáns Lap” 1876. évi folyamának 36. számára, melyben meleg hangon van leírva a Blaikie tanár és társa, Taylor Róbert angolországi presbyteri egyházbéli lelkész által Debreczenben tett látogatás története. A küldöttek visszatérvén hazájokba, elismeréssel szólottak azon rokonszenves fogadtatásról, melyet utjukban mindenütt és mi nálunk is tapasztaltak s e sorok írója, ki épen azon időben Skóciában időzött, sokat tudna elmondani arról, hogy milyen meleg hangon beszélt és irt Dr. Blaikie azok felől, a miket ő mi nálunk átélt, megtekintett és látott. De elmondta és leírta ugyanő azt is, hogy az európai szárazföld református egyházaiban milyen bágyadt, milyen élettelen az egyházi élet s hogy mily kiáltó ellentétben áll az a nagybritanniai, az amerikai és a gyarmatokbeli presbyteri egyházak szabad, erős és virágzó életével. Kifejezte azon nézetét, hogy, a mennyiben létrejö a presbyteri egyházak szövetsége, ez rendkívüli nagy haszonnal fog járni az európai szárazföld református egyházaira nézve, mert vezérférfiainak közvetlen érintkezésbe hozza a nagyobb befolyású, gazdagabb presbyteri egyházakkal és ezeknek figyelmét föl hívhatja amazoknak szükségeire s megnyithatja előttök a keresztyéni jótékonyság forrásait. — Elmondta, hogy az európai szárazföldi református egyházak leginkább csak a presbyterianusokkal rokonszenvezhetnek, mint legközelebbi barátaikkal és atyjokfiaival és hogy az összeülendő egyetemes gyűlésnek az leendő legméltóbb feladata, ha benne és általa az erős segítségére megy a gyöngének és a szabad a lánczok alatt görnyedőnek.

Ha a mozgalom eredetére vonatkozólag elmondottakhoz jellemzőleg hozzá adjuk még azt, hogy ezen egyetemes gyűlések nem akarnak a szó szoros értelmében vett egyházi zsinatok lenni, mert sem törvényhozó, sem bíraskodó hatalmat nem igényelnek magok számára; ha megmondjuk még, hogy legfőbb céljuk gyanánt a presbyteri egyházak lényegi egységének feltüntetését tüzték ki: azt hisszük, hogy átmehetünk a két első gyűlés lefolyásának általános irányban tartandó ismertetésére.

Csiky Lajos.

(Folyt. köv.)

Püspöki egyházlátogatás.

Tiszántuli ev. ref. egyházkerület püspökének, főtiszt. Révész Bálint urnak egyházlátogatási uti terve a beregi egyházmegyében 1884. július 29-től augusztus 13-ig.

Július 29. Kedd: megérkezés Munkácsra délben, azon nap ott időzés.

30. Szerda: a reggeli órákban a fegyintézet meglátogatása, onnan tovább utazás Rákosra és Kajdanóba.

31. Csütörtök: Derczen, Gát, Isnyéte és Gut meglátogatása.

Augusztus 1. Péntek: Jánosi, Balazsér, Nagy-Bégány, Som és M. Kaszony meglátogatása.

2. Szombat: Kaszonyból átutazás Barabásba, ott 2 napi időzés és esetleg a közelebbi egyházak meglátogatása.

4. Hétfő: Barabásból indulás délután 3 órakor Beregszászba.

5. Kedd: egyházmegyei közgyűlés Beregszászban.

6. Szerda: Kigyós, Nagy-Bereg, Bereg-Ujfalu meglátogatása.

7. Csütörtök: Muzsaly, Borzsova, T. Vári, Halábor és Badaló meglátogatása.

8. Péntek: Gecse, Surány, Tarpa.

9. Szombat: Gulács, Hete.

10. Vasárnap: Fehércse, Tákos, Csaroda meglátogatása.

11. Hétfő: Ugornya, Gergelyi, Tisza-Szalka és T.-Vid meglátogatása.

12. Kedd: Visszautazás Barabásba, az nap ott időzés.

13. Szerda: Visszautazás Debreczenbe.

A rendező bizottság nevében:

Ferge József, Kallós Tivadar
és Lámberi Béla.

Különfélék.

Ismételt szives kérelem. Kiadandó „Protestáns temetési énektáram“ megrendelő iveiből alig jött vissza 25. — Ez okáért szives tisztelettel kérem a nagy. esperes urakat, hogy a kezeikhez küldött „megrendelő iveket“ az egyházmegyékbeni megkörözés után közvetlen hozzám Nagybányára f. év augusztus 15-, legfeljebb 20-ig beküldeni sziveskedjenek. — Teljes tisztelettel vagyok N.-Bányán, 1884. július 28. — Stiglicz Albert, n.-bányai ref. kántor, org. leánytanító.

Tartalom: A háromnapos ünnep. Kiss Bertalan. — Az élet utja az „apostolok tanításai“ szerint. Könyves János. — Nyílt válsz a nyílt levélre. Csiky Lajos. — Esperesi székfoglalás. — Alsószaboles-hajduvidéki egyházmegyei gyűlés. Zs. S. — Könyvismeretetés. L. — Külföld. Csiky Lajos. — Püspöki egyházlátogatás. Ferge József, Kallós Tivadar és Lámberi Béla. — Különfélék. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak:
Békési Gyula, Géresi Kálmán.

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a nagybányai ref. egyházban megürült káplán-tanítói állomásra.

I. Fizetés.

Egy padolt szoba, ágyneműn kívül butor-zattal; 500 frt fizetés; 24 köbméter tölgyfa, melyből az iskolát is fűteni kell; tandíj fejenként és évenként 1 frt; stóla.

II. Kötelelességek.

A hat osztályu elemi fiiskola tanítása. A gymnasiumba járó tanulóknak, más iskolába járó tanköteles növendékeknek és az ismétlő iskolásoknak vallásos oktatása. Lelkészi teendők némi részben végzése. A reform. felsőbb iskolák küldötteinek ellátása. Iskolai anyakönyvek pontos vezetése.

A pályázati kérvények f. év augusztus 20-ig a lelkészi hivatalhoz terjesztendők. Az állomást szeptember 1-ső napján kell elfoglalni.

Nagybányán, 1884. július 31.

Gulyás Lajos,
ref. lelkész.

Pályázati hirdetmény.

A belső-somogyi ref. egyházmegye által fentartott csurgói ref. főgymnasiumnál 100 frt lakbér 600 frt készpénz fizetés évi javadalmazással rendszeresített segédtanári állomásra pályázat hirdettetik.

Az elválasztandott pályázó helyét f. évi szeptember hó 1-én elfoglalni köteles; szaktárgya a német nyelv mint fő, a magyar nyelv mint melléktárgy; — a mellett a mennyiben képességgel bírna, a rajzot, tornát, úgy a műéneket is tanítja, azért ezen melléktárgyakbani jártasság a pályázatnál nagy előnyül szolgál.

Kikötetik két próbaév, mely idő alatt a netán hiányzó tanári oklevél is beszerzendő lesz.

Pályázati kérvények a tanképesítési igazoló okmányok, egészségi és születési bizonylatokkal felszerelve, alólirotthoz Kaposvárra címezve, f. évi augusztus 10-ig beküldendők.

Matolesi József,
a gymnasiumi igazgató-tanács
elnöke.

3—3